

MIKOŁAJ KOPERNIK

(1473 – 1543)

Był astronomem zajmującym się oprócz tego taką ilością innych dziedzin, że stawiany jest dziś obok legend renesansu jak choćby Leonardo da Vinci – osobowość wszechstronna. Kopernik był również matematykiem, prawnikiem, ekonomistą, strategiem, lekarzem i tłumaczem.

Urodził się 19 lutego 1473 roku w Toruniu. Mikołaj Kopernik jest nazywany dziś postacią renesansu. Był bowiem człowiekiem o wykształceniu niezwykle szerokim. W kręgu jego zainteresowań oraz studiów znajdowały się: astronomia, matematyka, medycyna, ekonomia, kartografia a także prawo kanoniczne. Był nie tylko największym polskim astronomem, ale i pewnie ówczesnego świata. Obecnie w miejscu, w którym niegdyś zamieszkiwał, istnieje muzeum. Poświęcone jest ono pamięci legendarnego astronoma. Nieprzypadkowo też wystawiano mu pomniki, bowiem należał do najświetlejszych umysłów swoich czasów. Wśród jemu współczesnych dominował niepodzielnie pogląd, mówiący, że Ziemia jest płaską tarczą umieszczoną na samym środku Kosmosu. Obalenie tego poglądu było jednak nie tyle bardzo trudne, co wręcz

niebezpieczne. Jednak dzieło „The Revolutionibus” ukazało się w 1543 roku, trafiając do osób światłych dzięki istniejącemu już wówczas wynalazkowi druku. W tym samym roku Kopernik zmarł we Fromborku, i być może na jego szczęście, bowiem troska o spójność dogmatyczną polityczno – religijną wzięła górę i dzieło wkrótce ukazało się na liście tych zakazanych.

Ciekawostki o Mikołaju Koperniku

- Zmarł na skutek wylewu krwi do mózgu.
- Od roku 1616 do 1822 dzieło Kopernika było figurantem wykazu ksiąg zakazanych, zwanym też wykazem ksiąg zatrutych.
- Obecnie rękopis dzieła Kopernika przechowywany jest w Bibliotece Jagiellońskiej.
- Swój bogaty księgozbiór Kopernik zapisał diecezji warmińskiej, z której później Szwedzi w roku 1692 ukradli księgozbiór – obecnie jest w Szwecji.
- Kopernik zajmował się również badaniem przyczyn zarazy w Olsztynie. Odkrył wkrótce, że jej głównym powodem był spożywany zanieczyszczony chleb, bowiem pieczywo często łądowało na ziemi, po czym było konsumowane razem z brudem i zarazkami. Kopernik wpadł wówczas na pomysł, aby smarować pieczywo masłem, aby przywierający do pieczywa bród zniechęcał ludzi do jedzenia. W efekcie, ludność zaczęła dostrzegać problem. Brudny chleb przestał gościć w jadłospisie. Zaraza ustąpiła, natomiast samo smarowanie chleba masłem stało się popularne w całej Europie.

CZĘŚCI ZDANIA

PRZYDAWKA

Gdyby każdy komunikat, który wypowiadamy czy odbieramy, składał się tylko z podmiotu i orzeczenia, nasza mowa byłaby bardzo uboga i nieciekawa. Aby urozmaicić nasze komunikaty i oczywiście przekazać w nich dodatkowe informacje, posługujemy się przydawką.

W zdaniu jest ona określeniem rzeczownika i odpowiada na pytania:

– **jaki? jaka? jakie?**

piękny widok, interesująca książka, pole uprawne

– **który? która? które?**

pierwszy zawodnik, ostatnia runda, tamte góry

– **czyj? czyja? czyje?**

mój piórnik, jej siostra, ich psy

– **ile? czego? z czego?**

pięć litrów, futro lisa, spodnie z bawełny

W roli przydawki mogą wystąpić różne części mowy:

– **przymiotnik;**

puszysty kocur, czerwone róże (*jaki? jakie?*)

– **zaimek przymiotny;**

moja głowa, ich dzieci (*czyja? czyje?*)

– **liczebnik;**

pierwszy pocałunek, dwie dziewczynki (*który? które?*)

– **rzeczownik;**

szczyt **Świnica**, na rzece **Nil**

Wyróżniamy następujące rodzaje przydawek:

* **przymiotna**

(przymiotnik, zaimek przymiotny)

Wczoraj byłam na **wielkich** zakupach. (na zakupach *jakich?* wielkich)

* **rzeczowna**

(rzeczownik, ale nie w dopełniaczu);

Dziecko zostało zbadane przez lekarza **pediatrę**. (lekarza *jakiego?* pediatrę)

Nad górami **Atlas**. (nad górami *jakimi?* Atlas)

* **dopełniaczowa**

(rzeczownik w dopełniaczu);

Mama **Kasi** jest bardzo miła. (mama *kogo?* Kasi)

Tomek jest wielbicielem filmów **Woodego Allena**. (filmów *kogo?* Woodego Allena)

*** przyimkowa**

(wyrażenie przyimkowe);

Koszulka **z flaneli** była poplamiona sokiem. (koszulka z czego? z flaneli)

Baryka śnił o domach **ze szkła**. (o domach z czego? ze szkła)

Uszyłam sobie bluzkę **w kropki**. (bluzkę w co? w kropki)